

Σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το παιδί έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία αναζήτησης, λήψης και διάδοσης πληροφοριών και ιδεών οποιασδήποτε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, υπό μορφή προφορική, γραπτή ή τυπωμένη, ή καλλιτεχνική ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο της επιλογής του... Αυτό το άρθρο, μια πάρεμ μικρών παιδιών, Ρομά, από το Δροσερό της Ξάνθης, έκανε πράξη και τρόπο ζωής. Άλλωστε, τα λίγο μεγαλύτερα σε ηλικία παιδιά του Δροσερού, που ηλαιοίωσαν αυτή την προσπάθεια, ψιθύριζαν στην μητρική τους γλώσσα: «Ε χουρδές σι άκο, σερμπεζί τε ομμοσαρέη. Καά άκο σι σεληπετζλίκο τε μανγκιέη, τελέη τε ντεή λήφορα, ντα γκογκί ή ντα σο τε οβέηα. Ερμπί μανουοένταρ, καάά σέα λίντοηα, λαρένσα, γαζμακώσα, ή ντα ζαναατέσα ή σαρμαγκιέη ο χουρντό».

ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΔΡΟΣΕΡΟΥ...

Στο «Εμείς η Πόλις» σήμερα ανοίγουμε «παράθυρο» στις καλλιτεχνικές τους δημιουργίες. Και βλέπουμε μέσα από τα δικά τους μάτια: Τα σπίτια τους, στο Δροσερό, την πόλη τους, τους άλλους, τους εαυτούς τους. Δίνοντας τον τίτλο:

Όπως το βλέπω εγώ...

Την Έκθεση Φωτογραφίας ομάδας παιδιών του συλλογισμού Δροσερό την διοργάνωσε ο Σύλλογος Δροσερού «Η ΕΛΠΙΔΑ». Η διαδικασία δεν ήταν παρά ένα παιχνίδι. Την πρώτη μέρα στήθηκε ο πρώτος κύκλος, ο κύκλος του «Εγώ». Τα παιδιά πιασθηκαν χέρι χέρι για την πρώτη γνωριμία τους. Μικρά παιδιά - μεγάλοι φωτογράφοι: Αλή, Ασή (το η παχύ, θεσσαλονικιώτικο), Βιζιάν, Ιπέκ, Φατμέ (η πρώτη ομάδα των μικρών). Και απέναντι η άλλη ομάδα, με τον Αλή, την Εμινέ, την Εορά, τον Εβρού και την Μπαριέ... Η αλήθεια είναι πως στο κέντρο της Ξάνθης, όταν συναντηθήκαμε με τα ίδια παιδιά, τα ονόματά τους ήταν άλλα: Μαρία, Γιώργος, Ελένη... στο Δροσερό τα ακούσαμε αλλιώς... «Γιατί λες ψέματα...». «Πού να εξηγήσω τώρα βρε κυρία, αυτό το καταλαβαίνουν καλύτερα και τους αρέσει». Στο θέμα της ηλικίας, επίσης, οι απαντήσεις που δίνονται δεν συνοδεύονται από μια σιγουριά. «Πόσων ετών είσαι»; η ερώτηση για την αρχή της κουβέντας περισσότερο, λένε πως δεν ξέρουν. Η Ασή θυμάται

πρώτη, μας δείχνει 6 μικρά δαχτυλάκια ύστερα και κάποιος άλλος δείχνει 7 μικρά δαχτυλάκια, το έβδομο λίγο ζουλιγμένο, λυγισμένο και αυτό μετράει, όχι καλά επτά σαν να λέμε η μπορεί και επτά και μισή. Στο πλευρό των παιδιών από την πρώτη στιγμή με κέφι, με όρεξη, με αγάπη, με ζωντάνια, με αληθινό νοιάξιμο οι Διδώ Παπαθεοδώρου, Βίκη Ντισσοπούλου (υπεύθυνη για το γραφιστικό κομμάτι), Γκιουγκέρ Αλήογλου, Εσμά Γιασόρογλου, Σαρμπακ Σουλεϊμάν (η πρόεδρος του Συλλόγου) και η Δήμητρα Αδαμαντίδου. Πρώτα έμαθαν τις λέξεις: Φωτογραφική μηχανή, φωτογράφος, φως, φλας αντί για φλαξ, όπως τους άρεσε να το λένε, λέξεις ξένες με τη ζωή, την καθημερινότητα, τις συνήθειες, το λεξιλόγιό τους. Ο κύκλος και το παιχνίδι καλά κρατεί: Με σχολιά σχηματίζουν 5 κύκλους στο πάτωμα. Ο καθένας μπαίνει στο δικό του. Το παιχνίδι είναι πως ο κάθε κύκλος είναι ένα σπίτι, ένα άδειο σπίτι. Αν' έξω από το σπίτι υπάρχει μια ταμπέλα (ένα χαρτί σε διάφορα χρώματα). Γράφουν το όνομά τους στο χαρτί, μόνο όταν το σπίτι θα πάψει να είναι άδειο. Τι έχει ένα σπίτι; Ανθρώπους, τραπέζια, τοίχους, τουαλέτα, τηλεόραση... Λένε πως ο κύκλος είναι το σπίτι

τους. Πώς φτιάχνεται ένα σπίτι; Με τι υλικά; Τα παιδιά θα φτιάξουν εικόνες, το σπίτι θα γεμίσει φωτογραφίες από αντικείμενα, ανθρώπους, στιγμές και ό,τι άλλο θέλουν αυτά. Δίνονται οδηγίες στους μικρούς, ταλαντούχους μεν αλλά αρχαίους φωτογράφους: «Δεν φωτογραφίζουμε τον ήλιο, καλύτερα να είμαστε

➤ Στο Δροσερό τα μεσημέρια, η μαμά δίνει ένα ευρώ η δύο και η Φατμέ αγοράζει ένα σάντουιτς και το τρώει στην πλατεία... τώρα παρατηρούν και την Φατμέ και την φωτογραφίζουν και εκείνη με τη σειρά της τον Αλή που παίζει σε μια συγκεκριμένη γωνιά της πλατείας ενώ η Βιζιάν προτιμά να πηγαίνει βόλτες με τις φίλες της. Από αυτούς τους φωτογραφικούς κύκλους, δεν λείπουν και άλλες στιγμές, της φύσης, των ζώων, του περιβάλλοντος, του άλλου κόσμου, που περνά και χάνεται: Καινούριες εικόνες για τους κύκλους των παιδιών, ακόμα πιο ιδιαίτερες, ένας νεκρός βάτραχος, το γατάκι κάτω από το αυτοκίνητο, το μαξιλάρι στη σέλα του ποδηλάτου, το άλλο στην αυλή. Τα θουθουδία που έγειραν, τα δένδρα που ρίχνουν τα τελευταία τους φύλλα, τις κόττες που κρύβονται στον πρώτο ήχο, τα πουλιά που δεν ζυγώνουν, από φόβο τις παρέες των μεγάλων

Την πρώτη μέρα στήθηκε ο πρώτος κύκλος, ο κύκλος του «Εγώ». Τα παιδιά πιάστηκαν χέρι-χέρι για την πρώτη γνωριμία τους. Μικρά παιδιά - μεγάλοι φωτογράφοι: Αλή, Ασλή (το η παχύ, θεσσαλονικιώτικο), Βιζνάν, Ιπέκ, Φατμέ (η πρώτη ομάδα των μικρών). Και απέναντι η άλλη ομάδα, με τον Αλή, την Εμινέ, την Εσρά, τον Εβρού και την Μπαριέ... Η αλήθεια είναι πως στο κέντρο της Ξάνθης, όταν συναντηθήκαμε με τα ίδια παιδιά, τα ονόματά τους ήταν άλλα: Μαρία, Γιώργος, Ελένη... στο Δροσερό τα ακούσαμε αλλιώς... «Γιατί βες ψέματα». «Πού να εξηγήσω τώρα βρε κυρία, αυτό το καταλαβαίνουν καλύτερα και τους αρέσει»

ακίνητοι όταν βγάζουμε φωτογραφίες κ.ά.». Τα παιδιά περνούν το σκονάκι της μηχανής στο χέρι τους, κολλάνε από ένα αυτοκόλλητο για να την ονοματίσουν, είναι η δική τους μηχανή, για πρώτη φορά ορίζουν μια μικρούλα ψηφιακή και η περιπέτεια ξεκινάει...

Η ζωή στους κύκλους...

Έτσι, κλείνει ο πρώτος κύκλος. Τα παιδιά έφτιαξαν τα σπιτικά τους και στέκονται περήφανα μέσα σ' αυτά. Η Ασλή θέλει να επισκεφθεί τον Αλή και μπαίνει στον κύκλο του, το ίδιο κι η Ιπέκ. Ο κύκλος έχει στενεύσει μα χωράει και άλλους. Υστερα έρχεται και η Βιζνάν και η Φατμέ. Τώρα πιο το σπίτι δεν είναι αρκετά μεγάλο για όλους... Αγκαλιάζονται για να χωρέσουν. Ο Αλή σκύβει και τραβάει το σκονάκι. «Ας ενώσουμε τα σκονιά μας να φτιάξουμε ένα μεγάλο σπίτι».

Ένα μεγάλο σπίτι ή μια γειτονιά. Το Δροσερό στο κάτω-κάτω δεν είναι παρά ένα μεγάλο σπίτι χωρίς σκεπή... με πολλή προβλήματα, με λίσσες στους δρόμους, όταν βρέχει, με μυρωδιές και πολλές φωνές, με ανθρώπους που ψάχνουν ένα καλύτερο αύριο, αλλά που αυτό ποτέ δεν ξεμυρίζει... Έτσι φτιάχτηκε τελικά και η γειτονιά του παιχνιδιού με τις φωτογραφίες. Ένας μαχαίλας μεγάλος, το Δροσερό, μέσα από το «Φακό» των παιδιών, με το κlich των φωτογραφικών μηχανών... Τα μικρά παιδιά δεν ήξεραν το όνομα του οικισμού, «μένουμε στην Ξάνθη», μας είπαν. Τώρα όμως ξέρουν την κάθε του γωνιά, παρατηρούν τα χαλασμένα αυτοκίνητα, τις παρέες των μεγάλων, τις δύσθυμες, αδωγ κούρασης, γυναίκες... Στο Δροσερό τα μεσημέρια, η μαμά δίνει ένα ευρώ η δύο και η Φατμέ αγοράζει ένα σάντουιτς και το τρώει στην πλατεία... τώρα παρατηρούν και την Φατμέ και την φωτογραφίζουν και εκείνη

Απ' έξω από το σπίτι υπάρχει μια ταμπέλα (ένα χαρτόνι σε διάφορα χρώματα). Γράφουν το όνομά τους στο χαρτί, μόνο όταν το σπίτι θα πάψει να είναι άδειο. Τι έχει ένα σπίτι; Ανθρώπους, τραπέζια, τοίχους, τουαλέτα, τηλεόραση... Λένε πως ο κύκλος είναι το σπίτι τους. Πώς φτιάχνεται ένα σπίτι; Με τη υλικά; Τα παιδιά θα φτιάξουν εικόνες, το σπίτι θα γεμίσει φωτογραφίες από αντικείμενα, ανθρώπους, στιγμές και ό,τι άλλο θέλουν αυτά...

με τη σειρά της τον Αλή που παίζει σε μια συγκεκριμένη γωνιά της πλατείας ενώ η Βιζνάν προτιμά να πιγαίνει βόλτες με τις φίλες της. Από αυτούς τους φωτογραφικούς κύκλους, δεν λείπουν και άλλες στιγμές, της φύσης, των ζώων, του περιβάλλοντος, του άλλου κόσμου, που περνά και χάνεται: Καινούριες εικόνες για τους κύκλους των παιδιών, ακόμα πιο ιδιαίτερες,

ένας νεκρός βάτραχος, το γατάκι κάτω από το αυτοκίνητο, το μαξιλάρι στη σέλα του ποδηλάτου, το άλογο στην αυλή. Τα Ρουλούδια που έγερναν, τα δένδρα που ρίχνουν τα τελευταία τους φύλλα, τις κότες που κρύβονται στον πρώτο ήχο, τα πουλιά που δεν ζυγώνουν, από φόβο τις παρέες των μεγάλων.

Η ζωή στην πόλη...

Τα παιδιά δένουν κορδόνια, κάποια από αυτά φορούν τα καλά τους, και ξεκινούν για το «Κέντρο» της Ξάνθης. Οι συνοδοί τους ήνουν απασχολημένοι, δίνουν απαντήσεις στα δεκάδες ερωτήματα, καθοδηγούν, διευκρινίζουν ότι «κέντρο» δεν είναι το μαγαζί που παντρεύτηκε η θεία Νατζιέ πέσει το καλοκαίρι, μα το κέντρο της πόλης και πως δεν φωτογραφίζουμε ανθρώπους που δεν θέλουν», παιχνίδια η φωτογραφική μηχανή στα χεράκια τους και το παιχνίδι αρχίζει πάλι... Με ένα κlich, στη διαδρομή Κεντρική Πλατεία - Πλατεία Αντίκα - Λαογραφικό Μουσείο - πάρκο δίπλα στο νησάκι ή αλλιώς στα «κουνάκια», όπως τις έλεγαν τα μεγαλύτερα παιδιά... Για την ομάδα των μεγάλων παιδιών τελευταία στάση, η καφετέρια δίπλα στο ποτάμι.

Καπως έτσι η διαδρομή τελειώνει, με ένα παγωτό στο χέρι, λίγο πιο ηλιοκαμένα μαγουλά και μια κρυφή χαρά... να δουν τις φωτογραφίες που έβγαλαν να εκτίθενται. Άσπρο - μαύρο, αλλά και έγχρωμο κlich. Ένα και δύο και χίλια κlich, άλλα τόσα zoom από τις φωτογραφικές μηχανές που τις κρατούν παιδικά χέρια, που ονειρεύονται μέσα από το φακό ότι, τουλάχιστον το αύριο το δικό τους, θα είναι καλύτερο, στο Δροσερό της ζωής τους, της ψυχής και των ονείρων τους...

Μαρία Νικολάου

Ένα και δύο και χίλια κlich, άλλα τόσα zoom από τις φωτογραφικές μηχανές που τις κρατούν παιδικά χέρια, που ονειρεύονται μέσα από το φακό ότι, τουλάχιστον το αύριο το δικό τους, θα είναι καλύτερο, στο Δροσερό της ζωής τους, της ψυχής και των ονείρων τους...

